

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.21.205.19

**Inventaris van het archief van J.D.L. le
Febvre [levensjaren 1870-1955],
(1819) 1893-1955**

A.M. Tempelaars

Nationaal Archief, Den Haag 1983

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
Inhoud en structuur van het archief.....	9
Inhoud.....	9
Verantwoording van de bewerking.....	9
Verwant materiaal.....	10
Beschikbaarheid van kopieën.....	10
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11
I. STUKKEN VAN PERSOONLIJKE AARD.....	11
II. STUKKEN BETREFFENDE ZIJN MAATSCHAPPELIJKE AKTIVITEITEN.....	12
1. ALGEMEEN.....	12
a. Memoires.....	12
b. Correspondentie.....	12
2. AMBTENAAR BINNENLANDS BESTUUR OP SUMATRA, 1893-1919.....	12
3. JOURNALISTIEKE ARBEID EN OVERIGE BEMOEIENISSEN.....	14

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Collectie 401 J.D.L. le Fèbvre [1870-1955]

Periodisering:

archiefvorming: 1893-1955

oudste stuk - jongste stuk: 1819-1955

Archiefbloknummer:

C22139

Omvang:

50 inventarisnummer(s); 0,40 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands

Soort archiefmateriaal:

Normale, geschreven, getypte en gedrukte teksten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Joan David Leo le Febvre (1870-1955)

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Joan David Leo le Febvre (1870-1955) volgde de opleiding tot Indisch bestuursambtenaar, waarna hij verschillende bestuurlijke functies bekleedde te Nederlandsch-Indië. Hij behoorde tot de zgn. ethische richting. Zijn betrokkenheid met de werk- en leefomstandigheden van de inlandse bevolking bracht hem in conflict met de werkgevers en bestuurders van het gebied. Dit leidde uiteindelijk tot zijn onomkeerbare ontslag. Als publicist levert hij nadien bijdragen over de internationale politiek, het opkomend fascisme, de koloniale politiek en de vestiging van het koloniale Nederlandse imperium. Door Sjahrir is hij in zijn memoires 'de vader der Indonesiërs' genoemd. Het archief bevat persoonlijke stukken, oa. zijn memoires, waar hij op ca. 80-jarige leeftijd aan is begonnen. Zijn ervaringen als bestuursambtenaar, de behandeling van zijn rekest en verweerschriften worden hierin minitieus weergegeven.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Collectie 401 J.D.L. le Fèbvre [1870-1955], nummer toegang 2.21.205.19, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Fèbvre, le, 2.21.205.19, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Johan David Leo le Febvre werd op 11 maart 1870 in Amsterdam geboren als zoon van Hendrik Pieter le Febvre en Hillegonda Klasina de Leeuw. Na het overlijden van zijn vader in Zuid-Afrika verhuisde hij naar het weeshuis in Utrecht, omdat zijn moeder niet in de gelegenheid was hem op te voeden. Via de H.B.S. en de opleiding tot Indisch bestuursambtenaar in Delft kwam Le Febvre in 1892 in Nederlands-Indië aan. Tevens trouwde hij in dat jaar met Petronella Cornelia Pleijte.

Vanwege zijn uitstekende examenresultaten kon hij zijn plaatsing als aspirant-controleur uitzoeken en werd diens gevolg toegevoegd aan de controleur van Oud-Agam in de Padangse Bovenlanden. Tot 1903 zou hij in de Padangse Bovenlanden blijven (Tanah Datar, L Kota's, VII Kota's). Bevorderd tot controleur (1900) werd hij in 1903 overgeplaatst naar de residentie Palembang, in 1905 naar de Oostkust van Sumatra. Le Febvre, die de ethische richting van de koloniale politiek aanhing, had een open oog voor de noden van de Indonesische bevolking en publiceerde reeds in 1904 kritische artikelen in de Java Bode over de dwangcultures en de herendiensten in Sumatra's Westkust. Het getuigt dan ook van persoonlijke moed, dat hij in 1907 de functie van tijdelijk inspecteur van de arbeid in Sumatra's Oostkust accepteerde. Zijn taak bestaat uit het inspecteren van de arbeidsomstandigheden van koelies op een vijftigtal ondernemingen. Zijn rapportage hierover wordt hem door het "kapitaal" beslist niet in dank afgenomen, zodat Le Febvre in 1909 noodgedwongen ontslag moet nemen. Hij accepteerde een functie als tijdelijk assistent-resident in Benkoelen (Lebong), wat voor hem een forse terugval in salaris betekende. In 1913 ontvangt hij tegelijk met zijn benoeming tot assistent-resident een tevredenheidsbetuiging vanwege de voorspoedige economische ontwikkelingen in zijn bestuursgebied. Vanwege zijn uitstekende staat van dienst wordt Le Febvre in 1915 benoemd tot resident van Sumatra's Westkust. Konflikten ontstaan er als Le Febvre in 1918 opstaat tegen het rapport van het lid van de Raad van Nederlands-Indië, J.H. Liefcrinck. Dit onderzoek moest de gronden aangeven van de verminderde belastingopbrengsten en de herendiensten van de inlandse bevolking bevorderen.

Als er kort daarop een rijsttekort door misoogst en min of meer gedwongen export naar andere residenties ontstaat, ziet de gouverneur hierin aanleiding hem het 'consilium abeundi' te geven. Ondanks protesten van de inlandse bevolking, kan Le Febvre niets anders dan om een eervol ontslag verzoeken. Weliswaar vecht hij zijn ontslag aan in rekesten aan de Volksraad en de Tweede Kamer, doch hoewel in het gelijk gesteld door de Kamercommissie voor de Verzoekschriften, wordt hieraan niet de conseqwentie verbonden, die voor een herplaatsing bij het Indisch bestuur zou moeten zorgen. Met woede ziet hij hoe residenten, die slechts oog voor het bedrijfsleven hebben, nadien bevorderd worden tot gouverneur en andere hoge posten. Hij zou niet meer in aanmerking komen voor een betrekking.

In Nederland aangekomen vestigt hij zich kort daarop in Hamburg, waar hij kontakten onderhoudt met de Nederlands-Duitse Kamer van Koophandel.

Als publicist levert hij nadien bijdragen over de internationale politiek, het opkomend fascisme, de koloniale politiek en de vestiging van het koloniale Nederlandse imperium. Hij publiceerde deze in socialistisch getinte bladen zoals "Het Volk" en de "Groene Amsterdammer". Ook had hij in de twintiger jaren reeds uitgesproken ideeën over een onafhankelijk Indonesië en de communistische opstanden in Sumatra's Westkust (1926) waren naar zijn mening een resultaat van slecht gevoerd koloniaal beleid. Zijn betrekkingen met republikeinse leiders zoals Hatta e.a. waren op vertrouwelijke voet. Sjahrir noemt hem in zijn memoires 'de vader der Indonesiërs', een benaming die Le Febvre in zijn eigen memoires in de titel vermeldt.

Le Febvre overleed in 1955 op 85-jarige leeftijd.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

In 1983 werd het archief door het Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam overgedragen aan de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief, dank zij de bemiddeling van de heer Van der Wal, bibliothecaris van dit instituut.

Inbewinggeving van een particulier archief, niet in eigendom verkregen

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

De kern van het archief van J.D.L. le Febvre vormen de rekesten met bijlagen en zijn memoires, waar hij op ca. 80-jarige leeftijd aan is begonnen. Zijn ervaringen als bestuursambtenaar, de behandeling van zijn rekesten en verweerschriften worden hierin minitieus weergegeven. Na 1919 is die rode draad door zijn memoires minder duidelijk.

Zelf vermeldt Le Febvre, dat een deel van zijn persoonlijke papieren door brand verloren is gegaan. De omvang van het archief bedraagt 0,5 meter.

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

Het archief, dat in een wanorde verkeerde, werd geordend in overeenstemming met de diverse benoeiingen, die Le Febre tijdens zijn leven heeft gehad.

Verwant materiaal***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN***

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDELEN

I. STUKKEN VAN PERSOONLIJKE AARD

- 1** Stukken betreffende zijn lidmaatschap van de vereniging van oud-kinderen van het Stads-Ambachts-Kinderhuis te Utrecht; met exemplaren van het maandblad "De onderlinge band" waarin Indonesische herinneringen en andere bijdragen van Le Febvre, ca. 1945-1951 en z.d. 1 omslag
- 2** Stukken betreffende de door Le Febvre te betalen inkomstenbelasting van Nederlands-Indië, 1938-1944 1 omslag
- 3** Ingekomen brieven met bijlagen betreffende de vaststelling en uitbetaling van zijn pensioen, 1919-1920, 1935, 1953 1 omslag
- 4** Enige persoonlijke documenten: toevoorderskaart van de Universiteit van Genève, 1913; lidmaatschapskaart van de Vereniging Nederland-Polen, 1952 2 stukken
- 5** Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven van partikuliere aard, 1940, 1948-1952 1 omslag
- 6** Tekst van een redevoering van mevr. P.C. Le Febvre-Pleyte, zijn echtgenote, over de positie van de Indonesische vrouw, z.d. (c. 1950) 1 omslag
- 7** Concept-artikel houdende theologische beschouwingen over het ontstaan van het Christendom, z.d. 1 omslag
Vermoedelijk niet van de hand van Le Febvre.

II. STUKKEN BETREFFENDE ZIJN MAATSCHAPPELIJKE AKTIVITEITEN

1. ALGEMEEN

A. MEMOIRES

- 8-13** Memoires van J.D.L. Le Febvre,
z.d. (c. 1950-1955) 1 pak, 5 omslagen
- 8** "Van weeskind tot resident en 'vader der Indonesiërs'",
periode 1870-c. 1905
Met twee duplicaten.
- 9** Vervolg op inventarisnummer 8, periode c. 1905-1919
- 10** "Partikulier sadja" betreffende zijn bestaan als
ambteloo burger, periode 1919-c. 1935
Met duplicaat.
Hierin de behandeling van zijn rekest en beschouwingen over
zijn beleid als bestuursambtenaar.
- 11** "Herinneringen", vervolg op inventarisnummer 10,
periode tot c. 1955
- 12** "Herinneringen van een Oud-Indies gast", z.d
- 13** "De vrijheidsstrijd der Indonesiërs", analyses over de
onafhankelijkheid van Indonesië.
- 14** Nota houdende een korte levensschets van Le Febvre bij
gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Centrale Arbeiders-
Verzekeringsbank,
z.d. (c. 1952) 1 omslag

B. CORRESPONDENTIE

- 15** Ingekomen brieven en enige minuten van uitgaande brieven,
1927-1955 1 omslag
Het betreft hier:
Dr. M. Amir (1946;1); F.E.A. Batten (1945;1); S. Delprat-Veth (1952;1); Fundatie
van de Vrijvrouwe van Renswoude (1951, 1955;2); M. Hatta (1950;1); J.W.
Heringa (1942;1) Indiase Ambassade (1949;1) K. ter Laan (1951;1); dr. A.J.S. van
Lier (1950-1955;4); F.R. Mohr (1953;1); Nieuwe Rotterdamse Courant (1951;1);
Poolse Ambassade (1953;1); hadji A. Salim (1952;1); Secretariaat van de Ronde
Tafel Conferentie (1949;3); prof. C. Snouck Hurgronje (1927;1); Stichting voor
Culturele Samenwerking (1954;1); prof. G. Stuiveling (1953;2); Susanto
Tirtoprodjo (z.d.;1) mr. R.Tg. Djoemhana Wiriaatmadja (1951;1); n.n. (1951,
1953;2).

2. AMBTENAAR BINNENLANDS BESTUUR OP SUMATRA, 1893-1919

- 16** Chronologisch overzicht van de hoofden van gewestelijk bestuur
ter Sumatra's Westkust over de jaren
1819-1927 1 stuk

-
- 17** Aanstellingsdiploma's tot aspirant-controleur en controleur der 2e klasse, 1893-1894 2 stukken
- 18** Gouvernementsbesluiten inzake zijn aanstelling tot tijdelijk adjunct-inspecteur van de arbeid en assistent-resident van Lebong. Afschriften. 1908, 1913 2 stukken
- 19** "Herinneringen van een adjunct-inspecteur van den arbeid", memorie over zijn werkzaamheden aan de Oostkust van Sumatra, z.d. 1 omslag
- 20** "De arbeidsinspectie in de residentie Oostkust van Sumatra", artikel in "Ons Tijdschrift" van de hand van mr. J. van den Brand, 1907 1 katern
- 21** "Dienststaat van J.D.L. Le Febvre, assistent-resident bij het Binnenlands Bestuur op de bezittingen buiten Java en Madoera", 1913 1 katern
- 22-23** Stukken betreffende de bemoeienis van resident Le Febvre met de bestrijding van de opstand in Djambi, 1916 2 omslagen
- 22** Patrouillerapporten van het Korps Gewapende Politie ter Sumatra's Westkust en journaal van de controleur van Moeara Tebo, met duplicaten, 1916
- 23** Ingekomen rapporten en brieven betreffende de militaire akties, met aantekeningen en minuten van brieven, 1916
- 24** Memorie van overgave van de aftredende gouverneur van Sumatra's Westkust, J. Ballot. Met diverse lacunes en latere aantekeningen van Le Febvre. 1915 1 omslag
Een compleet exemplaar bevindt zich in het archief van het Ministerie van Koloniën.
- 25** Memorie van overgave van de aftredende resident van Sumatra's Westkust, J.D.L. Le Febvre, 1919 1 omslag
Met diverse lacunes en latere aantekeningen.
Een compleet exemplaar bevindt zich in het archief van het Ministerie van Koloniën.
- 26** Exemplaar van een in Padang verschijnende courant waarin afgedrukt een rekest van inlandse groeperingen aan de G.G. tot behoud van resident Le Febvre, 1919 1 stuk

- 27** Ingekomen brieven met betrekking tot zijn loopbaan bij het Binnenlands Bestuur in Nederlands-Indië, 1915-1920, 1927 1 omslag
Het betreft de volgende afzenders: F.C.H. Darlang; Fruin; Loge Mata Hari te Padang; G. Oostenbroek; mr. Th.B. Pleijte; L.C. Westenenk; N.N.
- 28** Nota van de resident van Sumatra's Westkust aan de directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende de cassia-cultuur. Doorslag. 1918 1 omslag
- 29** Rekest aan de Volksraad van Nederlands-Indië, waarin Le Febvre zich verweert tegen de beschuldigingen die aanleiding vormden voor zijn eervol ontslag. Afschrift. z.d. (1919) 1 stuk
- 30** Rekest van Le Febvre aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Afschrift. 1919 1 stuk
- 31** Rekest aan de minister van Koloniën, waarin Le Febvre om herplaatsing in een passende positie bij de overheid verzoekt. Afschrift. z.d. (c. 1922) 1 stuk
- 32-36** Bijlagen bij de diverse rekesten ingediend door Le Febvre, 1918-1922 en z.d. 4 omslagen
- 32** Stukken betreffende de behandeling van zijn rekest door de Commissie van Verzoekschriften in de Tweede Kamer, zittingsjaren 1920-1922
- 33** Verweerschriften en nota's van Le Febvre in reactie op behandelde rekesten, 1921 en z.d.
- 34** Brochure inzake de belastingen en de herendiensten in Sumatra's Westkust en Tapanoeli. Gedrukt. 1918
- 35** "Extract uit de Mededelingen omtrent enkele onderwerpen van Algemeen Belang", waarin opgenomen het rapport Lieftrinck. Afschrift z.d. (c. 1919)
- 36** Kopieën van ambtelijke correspondentie ter Sumatra's Westkust en rapporten van Le Febvre inzake de door hem gevoerde rijstpolitiek en de voedselvoorziening aldaar, 1919-1921

3. JOURNALISTIEKE ARBEID EN OVERIGE BEMOEIENISSEN

- 37** "Sumatra's Westkust, Dwangcultuur of belasting?", artikelen van Le Febvre in de Java Bode, 1904. Met brief van D. Verbeek hierover aan de zoon van Le Febvre, 1904.

-
	1904, 1959	1 omslag
38	"Het Nederlandsch-Indisch Land-Syndicaat, kritisch artikel tegen het handelen van het syndicaat in de koloniën, z.d. (c. 1922)
Met kanttekeningen van Le Febvre.	1 katern
39	"Het rapport over den Sumatra-Opstand", artikel van J.D.L. Le Febvre in de Socialistische Gids, 1927
Incompleet.	1 omslag
40	Krant artikelen met aantekeningen inzake de verminderde rijstproductie en rijsttekorten in Sumatra's Westkust, 1930, 1938	1 omslag
41	Krant artikel van Le Febvre over zijn ervaring met de rechtspraak in de afdeling Redjang en Lebong, residentie Benkoelen, z.d. (c. 1930)	1 stuk
42-44	Concept-artikelen van de hand van J.D.L. Le Febvre over de vestiging van het Nederlandse koloniale rijk in Indonesië, z.d. (c. 1926)	2 omslagen, 1 pak
42	"De toestand van land en volk van Indonesië vóór de komst der Hollanders".	
43	"De eerste aanrakingen van het westen met Indonesië; Hoe Djakarta genomen, Batavia gesticht en J.P. Coen overleden is".	
44	Aantekeningen en knipsels verzameld ten behoeve van genoemde artikelen.	
45	Concept-teksten van boekbesprekingen en artikelen te publiceren in diverse niet met name genoemde tijdschriften betreffende de internationale en koloniale politiek, met aantekeningen uit diverse boeken, z.d. (c. 1930-1950)	1 pak
46	Stukken betreffende zijn bemoeienis met de Nederlands-Hansiasische Kamer van Koophandel te Hamburg, 1921	1 omslag
47	Krant artikelen en aantekeningen over de oliebelangen van Colijn en de B.P.M. bij het door de Volkenbond aan Nederland verstrekte mandaat over Armenië, 1920, 1945	1 omslag
48	"News cuttings", verzamelband bevattende kranteknipsels, met aantekeningen; periode 1945-1953	1 deel

- 49** Correspondentie inzake het verzoek van S. Le Febvre aan de regering van Pasoendan om arbeiders te mogen werven voor plantagearbeid op de Nieuwe Hebriden, 1949 1 omslag
- 50** Aantekeningen betreffende de Chinese taal, z.d. (c. 1920) 1 omslag